

Työtuomioistuimen ratkaisu sairaalapapin oikeudesta saada varallaolokorvausta

9.12.2024/KiT

Tapauksen tausta ja asetelma

- Porin srky:n sairaalapappi/JUKO esitti vaatimuksen saada varallaolokorvausta ajalta 1.4.-31.12.2020.
 - Uusi työaikalaki tuli voimaan kirkossa 1.4.2020.
 - Kanteen ideana oli ajatus, että sairaalapappi oli uuden työaikalain perusteella työajallinen, johon tuli noudattaa KirVESTES:n yleistyöaikaa.
 - Työajan perusteella häneen tulisi noudattaa myös 160 §:n varallaolokorvausta koskevaa määräystä.
 - JUKO tulkitsi papin olleen määrättynä olemaan varalla iltaisin ja viikonloppuisin siten, että varallaolokorvausta olisi syntynyt em. aikavälillä runsaat 3.000 € .

Tapauksen tausta ja asetelma

- Samasta asiasta oli jo aiemmin riideltä Turun hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus katsoi varallaolokorvauksen kuuluvan KirVESTES-asiana (=palvelussuhteen ehto) Työtuomioistuimelle eikä ratkaissut asiaa.
- Papin vaatimus oli takautuva. Pappi oli jäänyt eläkkeelle jo ennen hallinto-oikeusprosessin alkamista keväällä 2021.
- Esikysymyksenä tapauksessa oli ratkaistavana se,
 - 1) Onko ko. sairaalapapilla katsottava olleen riittävä työaika-autonomia; ja
 - 2) Onko ko. sairaalapappi työaikalain 2 § 1 mom:n tarkoittama uskonnollisia toimituksia suorittava pappi.
- Pappia oli työnantajan toimesta sekä ennen että jälkeen työaikalain voimaantulon kohdeltu työajattomana.

1) Oliko papilla riittävä työaika-autonomia?

- Työtuomioistuin katsoi sairaalapapin työssä toteutuneen lain edellyttämä riittävä työaika-autonomia (TAL 2 § 1 mom. johdantolause):
 - Olennaisessa asemassa oli työn sisältöä ja luonnetta koskevan näytön arviointi.
 - Kirjallisten dokumenttien (vapaa-aikasuunnitelmat, sopimus sairaalan kanssa) lisäksi asiasta todisti 3 sairaalapappia sekä heidän esihenkilönsä.
 - Työtuomioistuin katsoi näytön perusteella, että
 - a) Pappia ei velvoitettu olemaan virkapaikalla tiettyinä kellonaikoina tai päivinä. Pappi suunnitteli itse läsnäolonsa.
 - b) Työnantaja ei määrännyt tai valvonut papin työajan käyttöä millään tavalla.

1) Oliko papilla riittävä työaika-autonomia?

- c) Sairaalapapin työ potilaiden ja sairaalan henkilöstön parissa merkitsi sitä, että työtehtäviä oli eniten arkisin päiväsaikaan. Tämä ei poistanut sairaalapapin tosiasiallista vapautta päättää työtehtäviensä hoidosta.
- d) Päivystysvelvollisuus (kuoleman läheisyyteen liittyvien yhteydenottojen varalta) iltaisin ja viikonloppuina on perustunut kirkon VhL 26 §:n määräykseen velvollisuudesta välttämättömien ja kiireellisten virkatehtävien hoitamisesta.
- e) -> Päivystysvuoroilla tosiasiallisesti rajattiin 24 tunnin virantoimitusvelvollisuutta (=”yöaikaan” ei päivystystä).
- Työtuomioistuin katsoi lisäksi, että vapaapäivien ja vuosiloman antamisen ei voitu katsoa rajaavan papin työtä sillä tavalla, että hän ei voisi itse päättää työtehtäviensä hoidosta.

2) Oliko pappi sairaalassa uskonnollisia toimituksia sisältävässä tehtävässä?

- Työtuomioistuin katsoi sairaalapapin työhön sisältyneen säännönmukaisesti uskonnollisia toimituksia.
 - Myös tässä olennaisessa asemassa oli näytön arviointi.
 - Toimintatilastojen ja kirjallisten dokumenttien lisäksi asiasta todisti 3 sairaalapappia sekä heidän esihenkilönsä.
 - Uskonnolliset toimitukset:
 - Laki ei määrittele, mikä on ”uskonnollinen toimitus”
 - Kaikki todistajat kertoivat tehneensä uskonnollisia toimituksia. Toimitusten määrä vaihteli (”harvakseltaan” tai ”viikoittain”).
 - Työtuomioistuin katsoi, että uskonnolliset toimitukset olivat olleet osa sairaalapastorin tehtäviä ja niitä oli ollut ”säännönmukaisesti”.

Työtuomioistuimen johtopäätökset tapauksesta

- 1) Sairaalapapin työtä ei ollut ennalta määritelty eikä työajan käyttöä valvottu. Pappi oli siis voinut päättää työajastaan TAL 2 § 1 mom:n tarkoittamalla tavalla (= 1 mom:n johdantolauseen sisältämä työaika-autonomian vaatimus).
- 2) Sairaalapapin työn luonne oli sellainen, että hän oli TAL 2 § 1 mom:n 2)-kohdan tarkoittama uskonnollisia toimituksia suorittava viranhaltija.
- 3) Se, että sairaalapappien työ oli järjestetty Tampereella työajalliseksi, ei vaikuttanut Porin työjärjestelyiden arviointiin. Vaikka papin työ on luonteeltaan TAL 2 §:n mukaista työajatonta työtä, se ei estä järjestämästä työtä työajalliseksi.

Työtuomioistuimen kannasta seurasi lisäksi:

- a) Kysymystä siitä, soveltuuko myös TAL 2 § 1 mom. 4) kohta sairaalapappiin, ei ollut tarpeen ratkaista.
- Jos Työtuomioistuin ei olisi katsonut pappia 2 § 1 mom. 2) kohdan tarkoittamaksi uskonnollisia toimituksia suorittavaksi papiksi, niin silloin Työtuomioistuin olisi arvioinut 4) kohtaa: onko sairaalapapin työ sellaista työtä, jota *"siihen liittyvien toiminnan erityispiirteiden vuoksi tehdään sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä"*.

Työtuomioistuimen kannasta seurasi lisäksi:

- b) Vaatimusta varallaolokorvauksen maksamisesta ei käsitelty, koska sairaalapapin katsottiin olleen työajaton, johon ei sovelleta työaikamääräyksiä.
- c) Kysymystä hyvityssakon määräämisestä Porin srky:lle (KirVESTES:n tietten rikkominen) ei käsitelty, koska Pori oli toiminut sopimuksen mukaisesti.
- d) Kysymystä hyvityssakon määräämisestä KiT:lle valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä ei käsitelty, koska JUKO:n kanne hylättiin (ja KiT oli toiminut valvontavelvollisuutensa mukaisesti ohjeistaessaan Porin seurakuntayhtymää).